

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars tertia, hoc est:
Tractatio evangeliorum tam dominicalium, quam
festivalium, ad recte se sub variis tentationum generibus
gerendum, disposita**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126133)

intelligitur Ecclesia, quam Deus in V. T. ex Judæis sibi collegerat, qui Abrahamæ semen erant, quoad carnem, unde Regius Psaltes: Vitem de Ægypto transtulisti: ejecisti gentes, & plantasti eam, expurgasti in conspectu ejus, & plantasti radices ejus, & implevit terram &c. Psal. 80. v. 9. In novo autem Testamento Ecclesia non amplius certo populo adstricta est, sed qui timet Deum, & operatur justitiam, acceptus est illi, Act. 10. v. 35. Quod Christus collineat, Joh. 15. v. 4.

Hæc spiritualis illa vinea est, quam Deus Pater dextera suâ plantavit, Psal. 80. v. 16. & sanguine Filii proprio sibi acquisivit, Act. 20. v. 28. quin & indies adhuc egreditur ad conducendum operarios, & ubi quem reperit otiosum, mittit eum, ut laboret in hac vinea, Matth. 20. v. 1.

Sed & amore quasi inebriatus est ratione vineæ hujus, & expectat bonas uvas magna patientia: Verum plerumque spes decollat, ut loco uvarum faciat labruscas, & tamen eandem non statim excindit, sed optimè eandem curat, ut ipse dicit: Quid est, quod ultra facere debui vineæ meæ, & non feci ei? Esa. 5. v. 4.

Quod si verò omnia beneficia frustra adhibentur, & impius mundus bonitate & longanimitate Dei ad peccata abutitur: Ecce! excitatur ille, tanquam dormiens, quasi Heros jubilans à vino, Psal. 78. v. 65. & maledictione onerat ejusmodi itrifores, ut quasi in signum ponantur, in quos variæ pœnarum sagittæ collineant, Job. 16. v. 14. omnia quippè vindictæ ejus inserviunt, Sir. 40. v. 37. ipse si jubet, feræ sylvestres depascuntur hanc vineam, Psal. 80. v. 14. sive vulpes se insinuant, demolientes gem-

mas, Cant. 2. v. 15. quod de Tyrannis & Pseudo-Prophetis intelligendum, qui in pœnam mittuntur, si voci Dei minus obtemperent, & fructus pœnitentiæ dignos homines non ferant.

Exemplum habemus in civibus Hierosolymitanis, quos Deus in peculium sibi ex omnibus aliis gentibus elegerat, tanq; beneficiis ornaverat, ut rectè Moses: Non est alia natio tam grandis, quæ habeat Deos ita appropinquantibus sibi &c. Deut. 4. v. 7. quia verò uvas non ferebant, sed labruscas, non diutius connivere Deus poterat: sed hanc vineam suam diripiendam tradebat vulpibus & apris, qui ita eam vastarunt, & everterunt, ut lapis super lapidem non manserit, sed urbs cum templo, imò universa regio depopulata sint, sicut Christus aliquoties, maximè verò in prælecto Evangelio ipsis quoque prædixerat.

Nos methodo nostræ inservientes spectabimus

- I. Triplicem Querelam.
- II. Triplicem Medelam.
- III. Triplicem Cautelam.

J. J.

Exegesis.

LEo rugivit, quis non timebit? Dicit Amos c. 3. v. 2. Hoc commodè ad prælectum Evangelium applicare possumus: hinc enim profectò rugit Leo de Tribu Juda, & non modò Judæis, sed & toti mundo interitum suum annunciat, quis non exhorresceret? quis non in verâ pœnitentiâ bonum consilium arriperet, quod ille, tanquã Angelus magni consilii Judæis, nobisque omnibus suppeditavit, quod exitum

tium effugiamus, & in ultimo ejus adventu, digni habeamur, fugere omnia ista, quæ futura sunt, & stare antè Filium hominis, Luc. 21. v. 36.

Querela respicit

I. *Abominationis evidentiam*, de quâ ita Servator: Cùm ergò videritis abominationem desolationis, quæ dicta est à Daniele Propheta, stantem in loco sancto &c. Quid abominatio sit, nos non later, nempe res ejusmodi scæda, à quâ os & nasum obstruimus, & faciem avertimus, ne fœtor teter sanitati incommodet. In Græco est vox *βδέλυγμα*, quod est, res execranda, sive fœtor intolerabilis, quem exhorrescimus, & abominamur. Cor namque unguento & variis odoribus delectatur, Prov. 27. v. 9. ubi verò fœtor invalescit, abiguntur homines, ut exemplum Antiochi testatur, 2. Macc. 9. v. 9.

Potest autem abominatio hæc, de quâ Servator verba facit, quod Judæis desolationem attraxerit, & *corporaliter & spiritualiter* intelligi.

Corporaliter de signis Imperatoris Tiberii, quæ Pilatus in ejus gratiam noctu in SanctoSanctorum suspendit, sive ut alii malunt, simulacrum Caligulæ, quod Sempronius ibi statui jusserat, id erat idolum Zeli Patris-familias, Ezech. 8. v. 3. nempe Dei Trinuni, qui in templo ignem & caminum habebat, Ezech. 31. v. 9.

Spiritualiter verò, de omnibus peccatis & flagitiis, quæ tùm à civibus Hierosolymitanis, tùm Christianis hodie tenus adversus primam & secundam Decalogi tabulam liberè perpetrantur.

Ejusmodi abominatio est idololatria, Deut. 13. v. 14. 2. Chron. 33. v. 2. Jer. 16. v. 18.

Quò & illi pertinent, qui ad Magos, sagas & incantatrices confugiunt, eosque confutunt, vide Deut. 18. v. 9.

Sic abominatio Domini est perversus, Prov. 3. v. 32. quales sunt Apostatæ, qui Dominum abnegant, qui emit eos, 2. Petr. 2. v. 1.

Abominatio ipsi sunt rixosi, qui de lana caprinâ sæpè altercantur, Prov. 6. v. 16.

Abominatio ipsi sunt viri sanguinum & dolosi, quorum sermones molliores sunt oleo, & ipsi sunt gladii, Psal. 5. v. 7. Pl. 55. 22.

Abominatio Domini est omnis arrogans, Prov. 16. v. 5. Luc. 16. v. 15.

Abominatio ejus sunt promiscuæ libidines, scortatio, adulteriû, incestus, Sodomia &c. ut expressè appellantur, Lev. 18. 26.

Abominatio apud eum statera dolosa, & pondus iniquum, Prov. 11. v. 1. nec non labia mendacia, Prov. 12. v. 22. item elemosynæ, quæ ex injustè corrosis opibus erogantur, quas Deus mercedem prostibuli vocat & pretium canis, Deut. 23. v. 18.

Quod si igitur nos ad prædictas partes probaverimus, multas utique abominationes reperiemus, quæ non modò temporalem desolationem, sed æternam damnationem pòst se trahunt. Ideò ipsa necessitas requirit, ut abominationes ejusmodi è domibus & cordibus nostris aboleamus. Fit id per seriam pœnitentiam, ad quam invitatur nos Deus ipse, inquit: Lavamini, mundamini, auferte malum cogitationum vestrarum, ab oculis meis, Esa. 1. v. 18. hoc optimum remedium erit, quò si usi fuerimus, omnium peccatorum non recordabitur amplius, Ezech. 18. v. 24.

II. *Persecutionis truculentiam*, quæ genti Judaicæ & præcipuè Hierosolymis à Romanis

manis imminere, verba ita jacent: Tunc qui in Judæa sunt, fugiant ad montes: & qui in tecto, non descendat tollere aliquid de domo sua &c.

Hæc ita compendiosa descriptio est miseræ, quam bellum post se trahit: est enim verè castigatio crudelis, Jer. 30. v. 14. non modò *respectu Dei*, qui extremitatibus non citius utitur, quàm ubi defetiscit misereri, Jer. 15. v. 7. sed etiam *respectu sui*, ratione crudelitatis, quæ tempore belli exercetur, ibi enim non deferunt seni, nec miserentur parvuli, Deut. 28. v. 51. sed ad eò homines exagitant, ut sint quasi bis mortui, Ep. Jud. v. 12. & ingemiscant væ væ, Amos 5. v. 16.

Sæpè fit ut liberi ante oculos parentum interficiantur, nec infantis in utero materno ratio habeatur, 2 Reg. 8. v. 12. c. 15. v. 16.

Nonnullis manuum pollices amputantur, ut Adonibefec septuaginta Regibus fecit, deindè similem fortunam expertus, Jud. 1. v. 7. nonnullis nasi & aures præcidentur, Ezech. 20. v. 25. nonnullis oculi eruantur, ut Zedekia factum, Jer. 52. v. 11.

Hinc ejusmodi hospites non expectantur, sed qui potest, in fuga salutem quærit, nec revertitur, quicquam tollere de domo sua, ut Christus hic loquitur. Licet enim valdè ærumnosum sit, si foco proprio relicto, inter peregrinos vitam agere cogaris, ubi sæpè parum benevolentia exhibitur, ut Lothi exemplum indicat, Gen. 19. v. 9. tamen præstat, quàm in eorum manus incidere, quibus pro iniquitate liberatio est, Psal. 56. v. 8.

Experti equidem sumus, fratres, quantum malum bellum sit, nempè sentina malorum, in qua omnia mala, velut in centro confluunt. Unde & absolutè malum

appellatur, cui nullum conferri potest, Esa. 45. v. 7.

Vitemus igitur peccata, quòd hoc malum præcaveamus, & pacem, quâ Deus nos beavit, conservemus. Aliàs Dominus facile muscæ sibilare potest, Esa. 7. v. 18. novumque ignem in portis nostris succendere, Jer. 17. v. 27. ubi metuendum, ne malum septies renovetur, quo ante percussus sumus Levit. 26. v. 24. Deus enim justus judex, & Deus minitans per singulos dies: nisi converti fuerimus, gladium suum acuit, Psal. 7. v. 12.

III. *Pseudo-Propheciarum frequentiam.* De his Servator: Surgent Pseudo Christi & Pseudo Prophetæ, & dabunt signa magna & prodigia, ita ut in errorem inducantur, si fieri posset, etiam electi. Horum omnibus seculis multi surrexerunt, qui partim pro Christo ipso se venditarunt, ut alibi memoravimus; partim doctrinam Christi adulterarunt: nec hodiè desunt Pseudo-Propheætæ, quos Diabolus ablegat ad seducendos orthodoxos, ut fermè vesciant, ubi Christum quærant, in deserto, an in penetralibus. Inter hos palmam obtinet Pontifex Romanus, qui emissarios suos in orbem mittit, ut passim in aulis Principum se insinuent, & velut ranæ Ægyptiæ in domos Regum ascendant, Exod. 8. v. 3. ubi sæpè multum detrimenti inferunt, per dulces sermones & assentationes seducentes corda innocentium, Rom. 16. v. 18. imprimis verò captivas ducunt mulieres, 2. Tim. 3. v. 6. ut à semel agnita veritate deficientes, salutis naufragium faciant, 1. Tim. 1. v. 19.

Hi Pseudo-Christi sunt, prætendentes: Hic est Christus, illic est Christus, dum homi-

hominēs ad sanctos demortuos ablegant, potissimum verò B. Mariæ adscribunt, quod Christo convenit, tanquam uni Mediatori Dei & hominum, 1. Tim. 2. v. 5. per quem Maria quoque salutem consecuta, ex quâ causâ etiam salutare suum appellat, Luc. 1. v. 47.

Eò enim in Papatu res rediit, ut non modò Psalterium Davidis, sed ipsam quoque orationem Dominicam B. Virgini Mariæ applicarint. O abominationem! O idololatriam! Ideò nostrum est cautè ambulare, non quasi insipientes, sed ut sapientes, Eph. 5. v. 15.

Cum Hannibal Dux Carthagenensium, urbem Capuam, quam Romani tenebant, noctu per prodicionem cepisset, Romanam tubam inflari curabat, quam asturè conficijusserat: cumque Romani illi appropinquarent, putantes esse è suis militibus, ab Hannibale sine jactura suorum profligebantur, & cædebantur.

Eodem modo agunt Pseudo-Prophetae, quando orthodoxos seducturi sunt, tuba verbi divini canunt, prætendunt Patres & Concilia, scripta Lutheri & Augustanam Confessionem, sicut Pater eorum ipse fecit, ubi Christum in deserto tentavit, hoc ipso imponunt simplicioribus, ut fidem habentes, extremum animæ periculum incurrant. O Nolite ergo unicuique Spiritui credere, sed probate Spiritus, si ex Deo sint: quoniam multi Pseudo-Prophetae exierunt in mundum, 1. Joh. 4. v. 1.

De Secundo.

Sequitur Medela, quæ fluit
I. Ex Crucis moderatione. Dicit enim

Christus, quod quamvis persecutio in fine seculi maxima futura sit, tamen electos benignè respectum, & propter illos dies abbreviatum iri. Sunt enim ipsi carissimi, & qui ipsos tangit, pupillam oculi ejus tangit: ideò neminem patietur tentari supra id, quod potest, sed faciet cum tentatione evasionem, ut possint sustinere, 1. Cor. 10. v. 13. Psal. 30. v. 6.

Equidem tempus prælongum quandoque videtur nobis, ut impatientiâ correpti cum Davide lamentemur: Nunquid in aeternum projiciet Deus? Psalm. 77. v. 8. 10.

Verùm ubi afflictionem oculis fidei inspexerimus, momentum saltem durat, nec condignæ sunt passionis hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis, Rom. 8. v. 18.

Non enim Deus in Calendario suo annos & dies & horas supputat, ut nos homines; sed mille anni sunt ante oculos ejus, tanquam hesternus dies, quæ præterit, Psal. 90. v. 4. Quando igitur nos in cruce annum, biennium, vel triennium plus minus relinquit, coram eo momentum tantum est, & si eam patienter sustinuerimus, affatur nos: Ad punctum in modico dereliquite, & in miserationibus magnis congregabo te, Esa. 54. v. 7. 8. Nulla proportio esse debet inter temporalem afflictionem & æternam gloriam, quâ ornabimur. Vide Apoc. 7. v. 9. 16. 17.

Quæcunque igitur in miseriarum hæc valle obveniunt nobis, æquo animo feramus, certi, si commortui fuerimus, quod & convicturi, si sustinuerimus, quod & cõregnaturi simus, 2. Tim. 2. v. 11. Si tribulatio magna, gloria major erit, si diu durat,

t t t h a c